

подальшим прийняттям вірних виважених рішень. Також, з допомогою психологічного консультування можливо розібратися в ситуації взаємодії з іншими людьми, а саме визначити джерела труднощів у взаємовідносинах, які зазвичай, не усвідомлюються, змінити модель поведінки та свою роль в життєвій ситуації, тим самим змінивши своє відношення до того, що відбувається.

Психологічна допомога особистості в кризових ситуаціях на сучасному етапі розвитку нашого суспільства має застосовуватися в різних сферах життєдіяльності людини. Дослідивши специфіку психологічного консультування, прийшли до висновку: психологічне консультування є найбільш дієвим та результативним методом психологічної допомоги особистості в кризовій ситуації, так як підпорядковується загальним принципам, а саме — активізація клієнта, прийняття їм відповідальності за те, що відбувається, заборона давати поради, повага до особистості, анонімність і конфіденційність, розмежування особистих і професійних відносин. Одним із основних завдань для кінцевого результату психологічного консультування як методу психологічної допомоги є створення усвідомлення особистістю здатності розробляти та впроваджувати стратегії поведінки та аналізувати життєві ситуації з різних точок зору.

Список літератури

1. Альошина Ю. Є. Індивідуальне та сімейне психологічне консультування. М.: Незалежна фірма «Клас», 2000. 208 с.
2. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: навчальний посібник. К.: Четверта хвиля, 2004. С. 32–126.
3. Карандашев В. Н. Психологія: Введення в професію., 2000. 64 с.

УДК 159.9.078

Черкасова Є. О., студент

Науковий керівник: Селіванова К. Г., к.т.н., старший викладач

Харківський національний університет радіоелектроніки, м. Харків, Україна

МОДУЛЬ ЕКСПРЕС-ОЦІНКИ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ПІЛОТІВ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

Загальновідомо, що професія пілота є однією з найскладніших та найнебезпечніших, тому існують високі вимоги не тільки до їх фізичної підготовки, але й до стабільності психофізіологічного та окремо емоційного стану [1].

Будь-яка позаштатна ситуація, яка відбулася або на землі, або під час пілотування повітряного судна, є причиною підвищення рівня стресу льотного складу [2]. Тому одним з найважливіших завдань для підготовки фахівців, котрі керують повітряним транспортним засобом авіаційного призначення, є не

тільки оцінка рівня стресостійкості, але й оцінка загального психоемоційного стану [2, 3].

Існують різні психологічні методики та опитувальники [2-4] оцінки рівня стресостійкості, підвищення емоційної напруги та типів психоемоційної діяльності пілотів [1-4].

Найчастіше для проведення досліджень використовують саме такі тести:

- опитувальник САН (уточнення особливостей самопочуття, активності, настрою);
- методика оцінки психічної активації, інтересу, емоційного тону, напруги і комфортності (за М. Курганським і Т. Немчиним);
- тест кольорів Люшера (дослідження особливостей емоційного стану);
- методика діагностування рівня емоційного вигорання В. Бойко (встановлення провідних симптомів, фаз емоційного вигорання (напруга, резистенція і виснаження));
- методика "Диференціальні шкали емоцій" К. Ізарда, (виявлення домінантних емоцій, що дають змогу якісно описати самопочуття обстежуваного);
- методика емоційно-колірної аналогії О. Лутошкіна (вивчення особливостей емоційного стану досліджуваного) та багато ін.

Причиною широкого впровадження різних опитувальників в професійну практику в цивільній авіації є швидкість і легкість проведення діагностики та інтерпретації результатів, оскільки тестування не викликає труднощів під час його проходження.

Проаналізувавши наявні тести, ми дійшли висновку, що необхідно використовувати комплексну методику, що забезпечить оцінку не тільки емоційної складової, але й психічний стан пілота за обраний проміжок часу. Тому пропонується в цій науковій роботі використання методики аналізу психічної активації, інтересу, емоційного тону, напруги й комфортності (яка є модифікацією опитувальника САН).

Процес тестування полягає у представленні учаснику льотного екіпажу 20-ти полярних станів, які необхідно оцінити щодо себе за рейтинговою шкалою. Надані відповіді аналізуються за відповідними ключами, а за отриманими результатами формується попередній висновок про ступінь вираженості кожного психічного стану (психічної активації, інтересу, емоційного тону, напруги і комфортності).

Кожен учасник тестування може отримати по шкалі від 3-ох балів до 21. Аналіз отриманих даних проводиться шляхом зіставлення вимірних п'ятьох станів між собою. Використання комп'ютерних технологій забезпечує об'єктивність, автоматизацію та експрес-оцінку психоемоційного стану пілота із застосуванням вищезгаданої методики.

На рис. 1 наведено структурну схему розробленого програмного модуля.

Рисунок 1 – Узагальнена структурна схема модуля експрес-оцінки психоемоційного стану льотного складу

Використання розробленого програмного модуля дозволить ефективно проводити експрес-оцінку психоемоційного стану пілотів перед вильотом, швидко отримувати звіти з результатами проведеного тестування, а також проводити порівняння з попередніми даними для більш об'єктивної оцінки.

Список літератури

1. Лебедєв В. В., Селіванова К. Г. Застосування multi-touch технології для експрес оцінювання рівня стресостійкості льотного складу повітряних суден. *Авіація, промисловість, суспільство* : збірник тез доповідей II Всеукраїнської науковопрактичної конференції молодих учених, курсантів та студентів. Кременчук, 2019. С. 265–266.
2. Селиванова К. Г., Тымкович М. Ю., Аврунин О. Г. Внедрение multi-touch технологии для реализации интерактивного тестирования в психоневрологии. *Фізичні процеси та поля технічних і біологічних об'єктів* : матеріали XVII Міжнародної науково-технічної конференції. Кременчук: КрНУ, 2018. С. 121–122.
3. Селиванова К. Г. Компьютерная система интерактивного тестирования психомоторики. *Полиграфические, мультимедийные и web-технологии*. Тез. Докл. 1-й Международной науч.-техн. конф. Т.1. Харьков: ХНУРЭ, 2016. С. 81–82.
4. Кабанцева А. В., Селиванова К. Г. Информатизация процесса психодиагностики. *Інформаційні системи та технології в медицині*: зб. наук. пр. II Міжн. наук.-прак. конф. (ІСМ-2019). Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харків. Авіа. Ін.-т», 2019. С. 41–43.